

СТАНОВИЩЕ

на проф. д.п.н. Галя Христовова – член на научното жури от БСУ,
за дисертационния труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в
област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2.

Педагогика (Предучилищна и начална училищна педагогика)

на тема: **„Модел за формиране на социална компетентност при ученици в начален
етап на обучение (4. клас)“**

Докторант: Силвия Марушкина

Научен ръководител: доц.д-р Пепа Митева

ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Силвия Марушкина е докторант на Центъра по хуманитарни науки на Бургаския свободен университет. Завършила е ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Работи като старши начален учител в 81. Иновативно СУ – София. Базов учител е на СУ „Св.Климент Охридски“. Носител е на редица награди за своята преподавателска дейност.

СТРУКТУРА И ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Темата на дисертационния труд е актуална и значима за педагогическата практика – социалната компетентност е в основата на добрите взаимоотношения, правилната самооценка, уменията за работа в екип и др. Формирането и развиването на социална компетентност у децата би довело до по-пълноценни и безпроблемни взаимоотношения между тях самите, а и между тях и възрастните.

Структурата на дисертационния труд е стандартна и логически обусловена. Той е с общ обем 152 страници, от които 133 страници са текст изложение и 11 страници приложения. Включва увод, три глави, изводи и препоръки, заключение, литературни източници, приложения, приноси. Библиографията включва 108 заглавия, от които 88 на български език, 7 на руски език, 5 на английски език и 8 от електронни издания.

Изборът на темата е много добре мотивиран от докторантката в увода.

В първа глава се прави теоретичен анализ на литературни източници по разглеждания проблем – анализират се понятията компетентност и социална компетентност. Прави впечатление умението на докторантката да извлича най-съществената информация и да я анализира.

Във втора глава са представени концептуалните параметри на научното изследване. Правилно са определени цел, задачи, методи и хипотези на дисертационния труд.

Трета глава е с най-висок авторски принос – описва се експерименталната работа и се правят анализи на получените резултати. Подбраните методи са правилни и са приложени точно.

Като цяло стилът на изложението е научен, езиковата компетентност е на добро ниво.

Към дисертационния труд са приложени автореферат, списък с публикации, творческа автобиография.

Авторефератът отговаря на изискванията за този вид текст и отразява най-значимите компоненти на дисертационния труд. Приемам приносите, обособени от докторантката в автореферата.

Посочените публикации по темата са 6. Докторантката има още 7 публикации и 4 авторски помагала, свързани с обучението в началните класове.

Могат да се посочат следните **ПОЛОЖИТЕЛНИ СТРАНИ** на дисертационния труд:

1. Много добре са формулирани целта, задачите, обекта, предмета и методите на изследване; етапите на работа. Особено прецизно са очертани задачите, диференцирани на задачи с теоретико-изследователски характер и задачи с емпирико-приложен характер.
2. Познават се основните разработки по темата. Анализират се класически и съвременни публикации на наши и чужди автори.
3. Точно, подробно и коректно се изясняват в първа глава всички основни понятия. Прави се прецизна диференциация между сходни понятия като

- компетентност, компетенция, умения и др., осмисля се компетентностният подход.
4. Познават се основните документи, свързани със социалната компетентност, като Националната стратегия за учене през целия живот, Европейската референтна рамка, Националната стратегия за развитие, Националната квалификационна рамка (НКР) за учене през целия живот на Република България, Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.
  5. Ясно са изведени и дефинирани компонентите на социалната компетентност.
  6. Характеризират се особеностите в развитието на учениците в начален етап на обучение, но липсва определена организираност при анализа на авторите и теориите. От български педагози се преминава на З.Фройд и обратно.
  7. Предлага се „Модел за формиране на социална компетентност“. Докторантката добре познава съществуващите модели.
  8. Темите, заложи в модела, са разработени като тренинг-уроци в авторско „Ръководство за учителя при работа с деца в начален етап на обучение за формиране на социална компетентност“.
  9. В трета глава много детайлно, прецизно и професионално са описани всички етапи и дейности в експерименталните и в контролните паралелки. Резултатите са онагледени таблично и графично.
  10. Проличава лично отношение и загриженост към учениците, което е характерно за обичайната работата си и децата начален учител.

БЕЛЕЖКИ:

1. Уводът няма за цел да преразкаже накратко съдържанието на главите, а да очертае изследователските намерения на автора.
2. Целта е свързана със социалната компетентност, а хипотезата със социалните умения. Защо?

3. Не е необходимо цел, задачи, обект, предмет, методи да се включват два пъти – и в увода, и във втора глава.
4. Не бива в трета глава, в която се очаква да се представят резултатите от изследването и детайлно да се анализират, да се въвеждат и изясняват теоретично понятия (напр. емпатия)
5. Словосъчетанията „научно наблюдение“, „експертна оценка“ се пишат с малки букви.

ВЪПРОСИ:

1. Какво е всъщност авторското определение за „социална компетентност“?
2. Може ли да се формира социална компетентност при обучението по български език и литература?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докторантът изпълнява минималните национални изисквания за ОНС „доктор“. Нямам съмнение за плагиатство в научния труд. Въз основа на проявените качества и умения за самостоятелно научно изследване, на доказаните научни приноси и оригинални постижения, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Силвия Марушкина** в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна и начална училищна педагогика).

02.03.2022 г.

Автор на становището:

(проф. д.п.н. Галя Христозова)

OPINION

of Prof. Ph.D. Galya Hristozova - member of the scientific jury from BSU,
for the dissertation for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" in
the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy
(Preschool and primary school pedagogy)

on the topic: "**Model for the formation of social competence in students in the
initial stage of education (4th grade)**"

Doctoral student: Silviya Marushkina

Scientific adviser: Assoc. Prof. Dr. Pepa Miteva

DATA OF THE CANDIDATE

Silviya Marushkina is a doctoral student at the Center for Humanities of the Burgas Free University. She graduated from SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad. She works as a senior primary teacher at 81. Innovative High school - Sofia. She is a basic teacher at Sofia University "St. Kliment Ohridski". She has won a number of awards for her teaching work.

STRUCTURE AND CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION

The topic of the dissertation is relevant and important for pedagogical practice - social competence is the basis of good relationships, proper self-esteem, teamwork skills and more. The formation and development of social competence in children would lead to more complete and problem-free relationships between themselves and between them and adults.

The structure of the dissertation is standard and logically determined. It has a total volume of 152 pages, of which 133 pages are text exposition and 11 pages appendices. Includes introduction, three chapters, conclusions and recommendations, conclusion, references, appendices, contributions. The bibliography includes 108 titles, of which 88 in Bulgarian, 7 in Russian, 5 in English and 8 from electronic editions.

The choice of the topic is very well motivated by the doctoral student in the introduction.

In the first chapter a theoretical analysis of literary sources on the considered problem is made - the concepts of competence and social competence are analyzed. The ability of the doctoral student to extract the most existing information and analyze is impressive.

The second chapter presents the conceptual parameters of scientific research. The purpose, tasks, methods and hypotheses of the dissertation are correctly defined.

The third chapter has the highest author's contribution - the experimental work is described and analyzes of the obtained results are made. The selected methods are correct and applied correctly.

In general, the style of the exhibition is scientific, the language competence is at a good level.

The dissertation is accompanied by an abstract, a list of publications, a creative autobiography.

The abstract meets the requirements for this type of text and reflects the most important components of the dissertation. I accept the contributions made by the doctoral student in the abstract.

The mentioned publications on the topic are 6. The doctoral student has 7 more publications and 4 author's guides related to the teaching in the primary grades.

The following POSITIVE PARTIES of the dissertation can be indicated:

1. The purpose, tasks, object, subject and methods of research are very well formulated; stages of work. The tasks differentiated into tasks with theoretical-research character and tasks with empirical-applied character are outlined especially precisely.

2. The main developments on the topic are known. Classical and contemporary publications of Bulgarian and foreign authors are analyzed.

3. All the basic concepts are clarified precisely, in detail and correctly in the first chapter. A precise differentiation is made between similar concepts such as competence, competence, skills, etc., the competence approach is considered.

4. The basic documents related to social competence are known, such as the National Strategy for Lifelong Learning, the European Reference Framework, the National Development Strategy, the National Qualifications Framework (NQF) for lifelong learning of the Republic of Bulgaria, the National Program for Development of Lifelong Learning. school education and pre-school education and training.

5. The components of social competence are clearly identified and defined.

6. The peculiarities in the development of students in the initial stage of education are characterized, but there is a certain organization in the analysis of authors and theories. From Bulgarian pedagogues to Z. Freud and vice versa.

7. A "Model for the formation of social competence" is proposed. The doctoral student is well acquainted with existing models.

8. The topics set in the model are developed as training lessons in the author's "Guide for teachers in working with children in the initial stage of training for the formation of social competence."

9. In the third chapter all stages and activities in the experimental and control classes are described in great detail, precisely and professionally. The results are illustrated tabularly and graphically.

10. There is a personal attitude and concern for students, which is typical of a primary school teacher who loves her work and children.

NOTES:

1. The introduction is not intended to retell briefly the contents of the chapters, but to outline the author's research intentions.

2. The goal is related to social competence and the hypothesis to social skills.
Why?

3. No need for purpose, tasks, object, subject, methods to be included twice - in the introduction and in the second chapter.

4. The third chapter, which is expected to present the results of the research and to analyze, introduce and clarify theoretical concepts in detail (eg empathy), should not be presented in detail.

5. The phrases "scientific observation", "expert assessment" shall be written in lower case.

QUESTIONS:

1. What exactly is the author's definition of "social competence"?
2. Can social competence be formed in the teaching of Bulgarian language and literature?

CONCLUSION

The doctoral student meets the minimum national requirements for ONS "Doctor". I have no doubt about plagiarism in scientific work. Based on the demonstrated qualities and skills for independent research, proven scientific contributions and original achievements, I give my positive assessment of the research presented by the above peer-reviewed dissertation, abstract, results and contributions, and suggest the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "Doctor" of Silvia Marushkina in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, Professional field 1.2. Pedagogy (Preschool and primary school pedagogy).

02.03.2022

Author of the opinion:

(Prof. Galya Hristozova, PhD)